

LA SAMARRETA VERMELLA

Documents i testimonis sobre la formació del PCC
1981-1983

Chema Corral Belorado

Pensàvem que la democràcia es consolidava i el colpisme es combatia amb la mobilització popular

Podem afirmar que el fet que desencadena una nova dinàmica política i comença a gestar la crisi del PSUC, va ser la mort de Franco. En aquell moment, el PSUC i el PCE portaven la iniciativa dintre dels organismes unitaris de l'oposició democràtica i en els moviments socials, ja que tenien uns plantejaments clars basats en la política de reconciliació nacional que buscava unir a tots els demòcrates front a la dictadura. Per fer realitat aquesta política i enderrocar el franquisme calia fer la ruptura democràtica mitjançant la vaga general, govern provisional d'àmplia coalició, eleccions lliures a Corts constituents, restauració de la Generalitat i aplicació provisional de l'Estatut de 1932.

Catalunya estava a l'avantguarda, tant en les mobilitzacions com en la política unitària, amb l'Assemblea de Catalunya i el Consell de Forces polítiques. Cal recordar que el PSUC tenia elaborada una perspectiva estratègica més enllà de la lluita contra el franquisme, fonamentada en l'aliança de les forces del treball i de la cultura i en la construcció del socialisme en llibertat.

Quatre dinàmiques van mediatitzar i van influir negativament en el PSUC durant el procés de transició cap a la democràcia:

Primera, una crisi econòmica iniciada el 1973 (la crisi del petroli) que va portar una alta inflació i un fort augment de l'atur. A l'hora d'abordar-la s'incomplien els acords dels Pactes de la Moncloa, ja que sí s'aplicaven els topalls salarials als treballadors però l'administració no invertia les quantitats pactades en obres públiques i no generava els llocs de treball previstos.

Segona, la violència ultradretana dels sectors més nostàlgics del franquisme que actuaven amb cobertura de la policia, combinada amb les pressions, conspiracions i xantatges dels comandaments militars que van condicionar la Constitució i van provocar el cop d'estat de febrer de 1981.

Tercera, la descarada intervenció del govern afavorint els interessos del PSOE perquè el PCE i el PSUC no fossin els partits majoritaris de l'esquerra, com a Itàlia.

I, quarta, les intromissions del PCE en el PSUC, qüestionant la sobirania dels comunistes catalans i intentant aplicar el centralisme democràtic de Madrid cap a Catalunya.

A la primera etapa de la transició, de la mort de Franco al nomenament d'Adolfo Suárez (juliol 1976), l'oposició democràtica, amb els comunistes al capdavant, continua mantenint la iniciativa, tant des de la proposta política com des de les mobilitzacions obreres, socials i per l'amnistia. A la segona etapa, amb Suárez, canvien les coses, ja que genera expectatives, s'apropia de propostes de l'oposició i treu la llei de Reforma Política. La iniciativa passa de l'oposició (PSUC-PCE com les forces més articulades i dirigents) al govern de Suárez.

El pols clau entre demòcrates i govern es va produir el 12 de novembre de 1976 amb la vaga general, convocada pels sindicats, contra les mesures econòmiques del govern i desenvolupada en un marc d'il·legalitat i d'assetjament policial. La vaga va ser un èxit de participació de treballadors, però no va paraitzar el país i no va fer trontollar el govern, que va utilitzar l'única televisió que existia per vendre un país en normalitat. El fracàs de la vaga, des de la perspectiva del pols entre govern i oposició, juntament amb el referèndum de la Llei de Reforma Política de 15 de desembre de 1976, va refermar la iniciativa d'Adolfo Suárez i es va esvaïr la possibilitat de fer realitat la ruptura democràtica. S'obre pas la reforma pactada.

La transició va portar un nou escenari, agreujat per la crisi econòmica, en el qual el PSUC es va sentir incòmode. La iniciativa ja no està al carrer ni a les organitzacions populars sinó als despatxos; els militants s'assabenten de les propostes dels dirigents del partit per la premsa, sense poder discutir-les. La política del PSUC, tan encertada per lluitar en la clandestinitat contra la dictadura, fins a convertir-se en el partit de l'antifranquisme, s'esfondrava estrepitosament: ni vaga general, ni govern provisional..., ni ruptura.

En aquest marc de reforma pactada cal situar la reunió d'Adolfo Suárez i Santiago Carrillo el 27 de febrer de 1977, un mes després de la silenciosa i massiva manifestació en record dels advocats laboralistes assassinats al carrer Atocha. El resultat el vam veure en els fets ocorreguts posteriorment: el PCE va ser legalitzat el 9 d'abril i el Comitè Central del partit, el 14 i 15 del mateix mes, accepta la bandera bicolor i la monarquia, la qual cosa va significar un gran terratrèmol a la base social comunista.

La dictadura va ser substituïda per institucions democràtiques en un procés de reforma pactada i, el PSUC, com a partit antifranquista, assolí una part dels seus objectius. Però era també un partit comunista i va entrar en temps de crisi, de diferències ideològiques i polítiques, de divisions i de ruptures. La causa de la crisi del partit va ser el fracàs de l'arquitectura de la ruptura democràtica, que va situar el PSUC sense política, sense iniciativa i a remolc de la situació, obligat a fer concessions contínues sota l'excusa de consolidar la democràcia. Podem criticar, perquè és certa, la manca d'intel·ligència dels dirigents de les diferents corrents en la gestió de la crisi, però aquesta no va ser la causa principal. Si hi hagués hagut ruptura democràtica no s'hagués trencat el partit.

Tres importants divisions es van anar gestant: el posicionament al voltant de la transició, el paper dels països denominats socialistes i el model de partit. En el V Congrés, el gener de 1981, es van confrontar aquestes diferències i es van assolir democràticament uns acords crítics amb la política desenvolupada fins aleshores. A partir d'aquí, es va obrir un procés d'enfrontaments que va acabar amb la ruptura del PSUC i amb el naixement del PCC, l'abril de 1982, en un procés llarg i dur. El PCE va fer, de forma insistent, fortes pressions i ingerències en la sobirania del PSUC per aconseguir que no aplicués els acords del Vè Congrés i recuperés l'eurocomunisme, tot contribuint a trencar la majoria (inestable, això sí) que va elegir Pere Ardiaca i Paco Frutos al front del partit.

Les dones i homes que vam constituir el PCC pensàvem que la democràcia es consolidava i el colpisme es combatia amb la mobilització popular i no contenint els moviments socials i sindicals; opinàvem que l'enfrontament a nivell internacional entre els països socialistes i l'imperialisme era una expressió de la lluita de classes a nivell internacional i que el partit no havia de ser neutral; posàvem en valor una estructura típicament comunista i no un partit de tendències de caire socialdemòcrata.

Els homes i les dones que vam constituir el PCC defensàvem els acords del Vè Congrés fent política dia a dia, estant a prop de la gent, reivindicant i organitzant les mobilitzacions populars des de el carrer i des de les institucions on participàvem. Com que els impulsors d'aquest llibre m'han demanat que rememori algun aspecte de la meva participació en la construcció política i organitzativa del PCC, vull fer esment a la meva participació a la Direcció Provisional i a la meva activitat com a diputat del Parlament de Catalunya.

A la Direcció Provisional vaig assumir la responsabilitat política del Butlletí informatiu dels 28 signants del document "Per un Congrés democràtic, de participació i d'unitat del PSUC" i de l'Oficina de Premsa. Es va crear un equip de companys i companyes que va fer un treball intens per treure al carrer el Butlletí i per donar respostes ràpides als mitjans de comunicació; la confrontació política permanent així ho exigia aleshores. Recordo, entre d'altres companys i companyes, Rafael Juan, Joan Samit, Montse i l'Amadeu Fernando.

Els quatre diputats del PSUC que vam estar en la constitució del PCC -Pere Ardiaca, Joan Ramos, Celestí Sánchez i jo mateix- ens vam distribuir la feina per tal de donar resposta al conjunt dels reptes parlamentaris. En aquesta etapa de finals de l'any 1981 i el 1982, em vaig fer càrrec de diverses qüestions de caire mediambiental, de política pressupostària, d'ensenyament i de la Corporació Catalana de RTV. Tinc un record especial pel procés de presentació de la interpel·lació i de la moció sobre la problemàtica pesquera a Tarragona i, el tinc, per la combinació que vam fer entre la gestió parlamentària i la relació continuada amb els companys i amb les organitzacions de pescadors.